

УТОЧНЕННЯ ПОНЯТЬ «МЕТОДИКА», «МЕТОД», «МЕТОДОЛОГІЯ» ТА ЇХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ

Польова Т.В., канд. екон. наук, доц.
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Значна частина зарубіжних наукових шкіл не розмежовує методологію і методи дослідження. Також на сьогодні спостерігається взаємопроникнення методів і методик наукового дослідження, що відображає один із принципів системного підходу. Проте, інтерпретація понять «метод» і «методика» достатньо суперечлива. З'ясувати їх взаємозв'язок і уточнити сутність дозволить об'єктивна оцінка та порівняння різних дефініцій цих категорій. Огляд наукової літератури показав, що деякі автори використовують лише поняття «метод». Інші тлумачать методіку як сукупність прийомів дослідження, а методіку наукового дослідження – як систему правил використання методів.

Практика наукових досліджень свідчить, що метод і методика щільно пов'язані, проте їх зв'язок не є причинно-наслідковим. Метод є способом досягнення мети дослідження. Будь-яка методика не існує без метода та метод не реалізується поза певної форми виявлення – методіки. Вважаємо, що взаємозв'язок метода і методіки з'ясовується в межах уявлень про взаємозв'язок загального і конкретного. Метод у широкому розумінні – це науковий спосіб теоретичного та практичного пізнання дійсності і він єдиний, а методик багато. Метод виражає принципово більш загальний підхід до вирішення основних завдань наукового пізнання. Він включає теорію та спирається на сукупність методик.

Поняття «методика» має досить вузький зміст, бо за її допомогою вирішуються певні аспекти питання, більш вузькі завдання дослідження. Методика забезпечує одержання визначених фактів і результату за рахунок того, що виступає сукупністю правил та способів найбільш доцільного виконання дослідження певних процесів (явищ).

Методологію слід розглядати як вчення про науковий метод пізнання, на основі якого базується дослідження та здійснюється вибір сукупності пізнавальних засобів, прийомів. Методологія на відміну від методу і методіки є процесом організації наукового дослідження (планування, розробки, реалізації). Методологія є науковим узагальненням методів наукового дослідження та пояснює принцип їх побудови. Наукова методологія характеризує логічні зв'язки між методами і методіками наукового дослідження, його предметом і завданнями, визначає постановку проблем і послідовність їх вирішення.